

Παναγιώτης Σωτήρης

Η Αριστερά στην εποχή των εξεγέρσεων

Από τις 25 Μαΐου και μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές (1 Ιούλη) η Ελλάδα ζει την πιο εντυπωσιακή και μαζική ακολουθία λαϊκών κινητοποιήσεων των τελευταίων δεκαετιών. Το τεράστιο πείραμα νεοφιλελεύθερης κοινωνικής μηχανικής που κυβέρνηση και Τρόικα μεθοδεύουν, η διαμόρφωση συνθήκης κοινωνικής καταστροφής για την εργαζόμενη πλειοψηφία, η κατάλυση κάθε έννοιας εθνικής και λαϊκής κυριαρχίας από τους ηγεμονικούς σχηματισμούς της Ε.Ε., οδήγησαν σε μια πρωτόγνωρη κοινωνική έκρηξη. Οι τεράστιες μαζικότητες συγκεντρώσεις, η εντυπωσιακή αντοχή απέναντι στο όργιο καταστολής που κλιμακώθηκε στις 29 Ιούνη, όταν η κυβέρνηση εξαπέλυσε τις ένστολες συμμορίες κρατικής αλητείας να διαλύσουν τις συγκεντρώσεις, το πλήθος των πρακτικών αυτοοργάνωσης, συλλογικής συζήτησης και αλληλεγγύης αποδεικνύουν ότι έχουμε μπει σε ένα νέο ιστορικό κύκλο, μια πραγματική εποχή των εξεγέρσεων.

Είναι μια αυθεντική λαϊκή εξέγερση, η μορφή που θα έπαιρνε ο ξεσηκωμός του πραγματικού λαού, της πραγματικής ελληνικής κοινωνίας, των πραγμα-

τικών λαϊκών στρωμάτων: άρα ένα εκρηκτικό μείγμα οργής αγανάκτησης, «αντιπολιτικών» αντανάκλαστικών, προωθημένης αγωνιστικότητας αλλά και ιδεολογικών αντιφάσεων, προχωρημένων πολιτικών συνθημάτων αλλά και γηπεδικών τόνων. Αλλά αυτός είναι ο λαός και είναι λάθος να έχουμε το αντανάκλαστικό που κάποτε σατίρισε ο Μπρεχτ με το στίχο του «ας εκλέξει έναν άλλο λαό». Άλλωστε, η ίδια η εξέλιξη του ξεσηκωμού δείχνει και ριζοσπαστικοποίηση και επαναπολιτικοποίηση, που φτάνει να αποτυπώνεται ακόμη και σε έρευνες κοινής γνώμης.

Την ίδια ώρα που αποτυπώνεται η βαθιά κρίση νομιμοποίησής του και η μετατροπή της κοινωνικής κρίσης σε ανοιχτή πολιτική κρίση, η κυρίαρχη πολιτική οχυρώνεται σε μια εντυπωσιακή αυταρχική μετατόπιση. Η πολιτική ως προσπάθεια απόσπασης συναίνεσης και άρθρωσης κοινωνικών συμμαχιών μετασχηματίζεται στη διά πυρός και σιδήρου επιβολή μιας συνθήκης κοινωνικής καταστροφής, στην υποχρεωτική ενσωμάτωση της βούλησης των διεθνών οργάνισμών, στην αμιγώς διοικητική και αστυνομική διεκπεραίωση της συντρι-

βής των κοινωνικών δικαιωμάτων. Τα νομοσχέδια με ένα άρθρο, οι σαρωτικοί «εφαρμοστικοί νόμοι», νόμοι που πρέπει να ψηφιστούν σε λίγες ώρες για να μη χάσουμε την επόμενη δόση εξαθλίωσης, η χατζηβαβιατική μετατροπή της υποτακτικής συμμόρφωσης στους πιστωτές σε αναπόδραστη «εθνική σταυροφορία», αντανακλούν αυτή τη βαθιά αυταρχική μετάλλαξη. Δεν είναι, όμως, καθόλου δεδομένο ότι θα μπορέσει να αντέξει απέναντι σε έναν παρατεταμένο ξεσηκωμό που δείχνει να έχει πραγματικό βάθος.

Η Αριστερά έχει πολλά να διδαχθεί από ένα κίνημα που διαψεύδει εκτιμήσεις για παθητικοποίηση των μαζών, αποτυπώνει μια συνολική μετατόπιση προς τη συλλογική δράση και την αυτοοργάνωση, καταγράφει την ανάγκη για πραγματική αυτοδιάθεση του χώρου και του χρόνου, αναδεικνύει τη συλλογική επινοητικότητα και δημιουργικότητα των μαζών. Οφείλει, επίσης, να δει προσεκτικά το μεγάλο πείραμα αυθεντικής λαϊκής δημοκρατίας που είναι σε εξέλιξη. Οι συνελεύσεις, η δυνατότητα συμμετοχής όλων, η αυστηρή τήρηση κανόνων ισηγορίας και αλληλοσεβασμού, η προσπάθεια για συλλογική επεξεργασία θέσεων, δείχνουν το δρόμο για μια δημοκρατική διαδικασία που θα υπερβαίνει και τον κοινοβουλευτικό κρετινισμό και την κονταρομαχία της «πλατφόρμας» που ταλανίζει το συνδικαλιστικό ή το φοιτητικό κίνημα. Αυτό από μόνο του είναι ένα κρίσιμο βήμα πολιτικοποίησης.

Το να δοκιμάσει η Αριστερά να παρέμβει δημιουργικά σε ένα τέτοιο κίνη-

μα, σεβόμενη αυτούς τους κανόνες και αποφεύγοντας να λειτουργήσει ως «από μηχανής θεός» ή ως αυτόκλητος καθοδηγητής, είναι μια κρίσιμη δοκιμασία για να δει εάν μπορεί πραγματικά να κερδίσει με τις απόψεις και τις ιδέες της και να διαμορφώσει πολύ πιο ουσιαστικούς δεσμούς συντροφικότητας και αλληλεγγύης.

Άλλωστε, ένα κίνημα πολιτικοποιείται ή μετασχηματίζεται από την Αριστερά μόνο όταν αυτή είναι ενεργή μέσα σε αυτό, όταν αναλαμβάνει μερίδιο της συλλογικής ευθύνης, όταν σέβεται τη δική του δημοκρατία και τη σχετική αυτονομία του. Διαφορετικά, η δυσπιστία απέναντι στην πολιτική μπορεί να συμπαρασύρει και την Αριστερά, ακόμη κι όταν έχει το όπλο της αγωνιστικότητας, της συλλογικότητας και της επεξεργασμένης γνώμης. Άρα η παρέμβαση για την πολιτικοποίηση πρέπει να είναι «εμμενής» προς το κίνημα και όχι εξωτερική ή αντιθετική.

Εάν είναι μία φορά λανθασμένη η στάση της Αριστεράς εκείνης που αντιμετωπίζει το κίνημα ως «αυθόρμητο» ξέσπασμα χωρίς πολιτικό βάθος, υποτιμώντας και τη δυναμική του αλλά και τη συλλογική δυνατότητα του κόσμου, του αγώνα να κάνει πολιτική, να παράγει λόγο, να διαμορφώσει στρατηγική και τακτική, άλλο τόσο λάθος θα έκανε και μια Αριστερά που εγκαταλείπει το ρόλο πολιτικοποίησης, μεταφοράς εμπειρίας, γνώσης που έχει, που απλώς συντονίζεται με την αυθόρμητη δυναμική των πραγμάτων, που αρνείται να βάλει κρίσιμα χνάρια στρατηγικής. Και στις δύο περιπτώσεις θα είχαμε να κά-

νομε με μια Αριστερά εξωτερική προς το κίνημα, που την εξωτερικότητά της τη μεταφράζει στη μία περίπτωση σε εχθρότητα στη δεύτερη σε υπόκλιση στο αυθόρμητο. Μια Αριστερά που πραγματικά είναι κομμάτι του κινήματος μπορεί ταυτόχρονα και να σέβεται την αυτονομία του και να μην αυτοαναιρείται ως προς το πολιτικό και ιδεολογικό φορτίο της.

Μπροστά μας ανοίγεται ένα ριζικά νέο κοινωνικό και πολιτικό τοπίο, αναδεικνύεται με τρόπο ιστορικά πρωτότυπο μια διαδικασία ανασύνθεσης ενός νέου κοινωνικού υποκειμένου, όντως μιας συμμαχίας των λαϊκών τάξεων, των δυνάμεων της εργασίας. Εδώ ο ρόλος της Αριστεράς στην οικοδόμηση της πολιτικής συμπύκνωσης αυτού του κινήματος είναι κομβικός. Χωρίς την παρέμβαση της Αριστεράς είτε θα συνεχιστεί η σημερινή πορεία προς έναν ιδιότυπο σύγχρονο κοινοβουλευτικό βοναπαρτισμό ή καισαρισμό, όπως ορθά παρατήρησε ο Στ. Κουβελάκης, είτε σε διάφορες παραλλαγές ενός νέου «κοινωνικού συμβολαίου» που θα φέρει πρόσκαιρη ανακούφιση στις λαϊκές τάξεις αλλά θα συμβάλει στην παλινόρθωση της αστικής ηγεμονίας. Αντίθετα, μια άλλου τύπου παρέμβαση και συγκρότηση της Αριστεράς μπορεί να σπρώξει τα πράγματα σε ανατρεπτική κατεύθυνση.

Η εποχή των εξεγέρσεων ανοίγει έναν νέο ιστορικό κύκλο στον οποίο η Αριστερά δεν καλείται απλώς να τονώσει τη διαμαρτυρία ή να επιβιώσει ως ιδεολογικό χνάρι, αλλά να αναμετρηθεί με το ερώτημα της εξουσίας και να είναι πρωτοπόρα στη διαμόρφωση ενός

νέου «ιστορικού μπλοκ» με ορίζοντα την εργατική ηγεμονία και το σοσιαλισμό του 21ου αιώνα. Σήμερα, ζητήματα όπως η διαγραφή του χρέους, η ρήξη με το ευρώ και την Ε.Ε., η απαίτηση επανοικειοποίησης του δημόσιου πλούτου, η ριζική αναδιανομή εισοδήματος σε βάρος του κεφαλαίου, η άρνηση του κοινοβουλευτικού δρόμου και η εμπέδωση μιας άλλου τύπου δημοκρατίας του αγώνα, ορίζουν όχι μόνο διαχωριστικές γραμμές μέσα στην Αριστερά, αλλά και νέες δυνατότητες ανασύνθεσης μιας Αριστεράς των νικηφόρων εξεγέρσεων και ενός νέου ριζοσπαστισμού. Εάν το πιστεύουμε αυτό, τότε ας τολμήσουμε να αναμετρηθούμε και με την πρόκληση ενός ιστορικά πρωτότυπου Αριστερού Μετώπου σε αντικαπιταλιστική και ανατρεπτική κατεύθυνση, όχι μέσα από την πεπατημένη της πολιτικής ή ακόμη χειρότερα της εκλογικής σύμπραξης, και μάλιστα στη λογική του αθροίσματος ή του ελάχιστου κοινού παρονομαστή, ούτε μέσα από μια εγκεφαλική προγραμματική αποσαφήνιση, αλλά μέσα από την αναμέτρηση με όλες τις προκλήσεις για ουσιαστική πολιτικοποίηση που ο λαϊκός ξεσηκωμός αναδεικνύει.

Έχουμε την εμπειρία μιας ιστορίας που τώρα είναι σε εξέλιξη. Αναγκαστικά πρόωρες και έξω από «σχεδιασμούς», όπως κάθε μεγάλη ιστορική ανατροπή, οι «πλατείες» ταράζουν τις βεβαιότητές μας, μας ξεβολεύουν, μας υποχρεώνουν να κάνουμε πολιτική με τρόπους πρωτότυπους και διαφορετικούς. Όμως, τίποτε δεν θα έπρεπε να τρομάζει την Αριστερά περισσότερο από τη ρουτίνα και την επανάληψη...